

Puntkoomma

• 15
Column Erik
Beenker

• 6 ARTIKEL

Is er een 'leven van de kunst' na de kunstacademie?

• 12 INTERVIEW

Een fotografische humuslaag van bijzondere deelcollecties

• 16 ARTIKEL

Stadsmaken in Rotterdam

• 18 ARTIKEL

OUTSIDE/INSIDE: Kiki Petratou

Marie Cecile Thijs: enscenering opnieuw uitgevonden

Bij haar voelde ik me een jong apie maar wel in vertrouwde handen.

Tekst door Jeroen Deckers

In Rotterdam-West woont een fotograaf die enige tijd geleden is doorgebroken bij het landelijke en het internationale museumpubliek. Zij heeft bijna zestig exposities op haar naam staan in België, Denemarken, Frankrijk, Ierland, Italië, Nederland en de Verenigde Staten: in Californië, Florida en New York om precies te zijn. Werk van haar is niet alleen aangekocht door particuliere kunstverzamelaars maar is ook opgenomen in de collecties van Museum of Photographic Arts San Diego, Museum Rotterdam en Rijksmuseum Amsterdam. In de media is Marie Cecile

Thijs niet onopgemerkt gebleven. Zet haar naam in je browser en er rollen talloze publicaties over je scherm, bijvoorbeeld in het financiële dagblad (fd). Dit artikel is wellicht een nieuwe invalshoek om deze kunstenaar te kunnen plaatsen. De kunstenaar komt zelf uitgebreid aan het woord evenals een curator, een galeriehouder en enkele mensen die door haar geportretteerd zijn.

Portretten en stillelevens uit uw oeuvre ademen op het eerste gezicht de sfeer van Hollandse Meesters uit de 17^e eeuw. Maar als je wat beter kijkt dan lijkt er heel

wat anders aan de hand te zijn. Ik heb u het woord futuristisch horen noemen. Waarom?

MC Thijs: Mijn werk kan op sommige onderdelen, namelijk de lichtval en een bepaalde statigheid, misschien verwijzen naar onze klassiekers, maar mijn intentie is echt heel anders dan van die generatie schilders. Ik ben bijvoorbeeld helemaal niet bezig met de maatschappelijke statuur van de geportretteerde en al helemaal niet met religieuze of morele verwijzingen die je vaak aantreft in de 17^e eeuw. Ik ben wel geïnteresseerd in

deconstructie. Ik bedoel daarmee het ontleden van een bepaalde complexiteit die ik aantref bij mijn modellen. Ik ga hier natuurlijk niet benoemen welke. Woorden schieten daarvoor tekort. Zou dat niet het geval zijn dan kan ik beter meteen stoppen met fotografie en beginnen met schrijven. Ik ben altijd bezig met zoeken naar een abstracte uitwerking. Daar richt ik al mijn aandacht op. Ik maak gebruik van details die je surrealistisch kunt noemen. Die zouden onmogelijk kunnen bestaan zonder hoogwaardige technologie. Alleen al om die reden is mijn werk futuristisch.

Redactioneel

Aan het eind van de jaren zeventig kwam fotografie op als eigen-zinnige kunstvorm in Rotterdam. Om tot op de dag van vandaag niet meer te verdwijnen. Rotterdam telt al decennia veel goede fotografen. Het openingsinterview met Marie Cecile Thijs in deze aflevering van Puntkomma laat zien hoe een succesvolle fotograaf werkt, een kunstenaars wier opvallende werk op beurzen en tentoonstellingen ogenblikkelijk in het oog springt. Interviewer Jeroen Deckers vroeg commentaar op haar werk en werkwijze aan onder andere mensen die voor haar poseerden. Over de geschiedenis van fotografie in Rotterdam sprak ik uitgebreid met Joop de Jong, die vanaf medio jaren zeventig een veelheid aan fototentoonstellingen in onze stad maakte. Wie herinnert zich nog de Kijkkist en het Lijnbaancentrum met hun brede overzichten van toen actieve fotografen? De Jong heeft nog wel enkele ernstige verlangens want ondanks de grote kwaliteit van de Rotterdamse fotografie is er veel gewoonweg niet te zien en verdwijnen er complete fotografische oeuvres.

De sociaaleconomische positie van jonge kunstenaars was ook het afgelopen jaar in Nederland een veelbesproken onderwerp voor onderzoek en activisme. Soraya Putman interviewt jonge Rotterdamse academieverlaters over hun ervaringen: Hun beslissing om naar het kunstvakonderwijs te gaan, hun tijd op de academie en hoe het hen daarna verging. In een eigen commentaar na de interviews gaat zij dieper in op de lopende discussie over de zakelijke aspecten van het kunstenaarschap, over de rol van coaches, galeriehouders en het Centrum Beeldende Kunst.

Arnold Westerhout kijkt terug op het architectuurjaar 2016 en vraagt naar de hoogtepunten in dat jaar. Hij komt uit op de Coolsingel waar ogenschijnlijk weinig gebeurde, een stadsboulevard die ondertussen wel een zekere tijdloosheid en indrukwekkende monumentaliteit begint te krijgen. De Coolsingel is een van de vele plekken waar aan de stad wordt gesleuteld. Het Baankwartier is ook zo'n plek en dat buurtje mocht gedurende 2016 figureren als onderwerp voor een 'stadslab'. Een stadslab is een van de manieren waarop 'stadsmakers' de stad actief vooruit willen helpen. Wat zijn dat, stadsmakers, hoe opereren ze en hoe pakte dat uit in het geval van het Baankwartier? Ook verwante verschijnselen als *maker spaces*, Mooi, mooier Middelland en Code Oranje komen langs in dit essay over nieuwe ontwikkelingen op het vlak van 'burgerparticipatie', een onderwerp waar debatpodia nog steeds zalen gevuld mee krijgen.

In dit nummer is er weer ruimte voor de vaste rubrieken. Erik Beenker voorspelt in zijn column leegstand in het Collectiegebouw dat voor Boijmans Van Beuningen wordt gebouwd en wordt ondertussen ingefluisterd door Leefbaar-raadsleden over het belang van 'de folly' voor Rotterdam, het functioneloze lege gebouw bij uitstek. Naast *Vrijplaats* met werk van kunstenaar Kiki Petratou is er opnieuw een aflevering van de vaste rubriek *Outside / Inside* waarin Eva Visser een kunstenaar interviewt die vanuit het buitenland naar Rotterdam kwam. Deze maal is Kiki Petratou aan het woord, een kunstenaar die galeriehouder is geworden en die met de succesvolle galerie Joey Ramone in het Oude Westen een nuttige rol speelt voor veel jonge kunstenaars.

Namens de redactie,

Hugo Bongers

Marie Cecile Thijs: encenering opnieuw uitgevonden

Vervolg

Onderschrift

█ *Frits Gierstberg is curator van Fotomuseum Nederland. Hoe plaatst hij het werk van Marie Cecile Thijs zelf in de context van de fotografie in de laatste twintig, vijfentwintig jaar? Welke kritieken ziet hij verschijnen en wat is haar plek in het discours rond fotografie?* Hij geeft het maar meteen toe: "Haar werk ken ik niet echt goed. Ik heb dus geen compleet beeld van haar oeuvre, maar ik heb er wel ideeën bij. Zij is iemand die op eigen kracht een stevige plek veroverd in de kunstfotografie. Ik heb haar een paar jaar geleden zien exposeren in Naarden tijdens het Fotofestival en een halfjaar geleden bij De Fundatie in Zwolle. In de traditie van de fotografie is haar plek voor mij vrij helder. Ik zie surrealistisch werk dat speelt met de scherpte van het beeld. Zij schept hyper-realistische beelden die verder gaan dan wat mensen gewoonlijk waarnemen. De lichtval is vaak een beetje onwonderlijk en de lichaamshoudingen zijn uit hun historische context gelicht. Wat dat aangaat moet ik een beetje denken aan Rineke Dijkstra. Die laat in haar reeks strandportretten de modellen een houding aannemen zoals die van de Venus van Botticelli. Marie Cecile Thijs verwijst af en toe naar 17^e eeuwse beelden.

Haar werk, ik heb het al gezegd, zit in het segment van de kunstfotografie. Niet lang geleden dacht het grote publiek dat fotografie onmogelijk kunst kon zijn. Daar is men inmiddels wel van terug gekomen. Het publiek leerde dat de kunstenaar met de camera beelden kon maken die gevoel laten opwellen bij de toeschouwer, net als schilderen dat kunnen doen. Galeriehouders en museumconservatoren zetten er soms een klassieke schilderijlijst omheen, zodat het publiek 'anders' ging aankijken tegen de foto. Tegenwoordig is dat niet meer zo nodig. Ook doordat het publiek steeds beter begrijpt dat de betekenis van kunst niet bepaald wordt door de hoeveelheid tijd en energie die de kunstenaar investeert in het kunstwerk. Ik

zeg er maar meteen even bij dat het maken van een foto vaak veel, echt veel meer tijd en energie kost dan het argeloze publiek vermoedt. Maar dat terzijde.

Het Nederlands Fotomuseum focust op de documentaire fotografie. Hier ligt wat ons betreft een waardevolle maatschappelijke opgave. De kernvraag is deze: wat betekent fotografie voor identiteiten en voor het historisch besef in de samenleving? Nu moet je jezelf niet heel veel voorstellen bij het publieke debat over fotografie. Dat debat is er nauwelijks. Onder vakgenoten is er natuurlijk wel een discours, en het werk van Marie Cecile Thijs bevindt zich volgens mij een beetje aan de rand daarvan. Haar werk snijdt zeer zeker het onderwerp van de beeldtraditie aan, maar zonder daar als het ware doorheen te stampen. Veel van haar beelden hebben iets dreigends, iets onheilspellends. Dat maakt haar werk actueel, gezien de maatschappelijke en politieke ontwikkelingen van dit moment in de Westerse wereld." Tot zover Frits Gierstberg

Als u de noties van Frits Gierstberg al dan niet in ogenschouw neemt, welke plaats vindt u zelf dat u inneemt in het vakgebied?

MC Thijs: Als ik een beetje afstand neem, dan zie ik mijzelf al een hele poos werk maken in de geënceneerde fotografie. Dit begon met portretten, maar al snel ontstond mijn werk telkens vanuit de verbeelding, dus vanuit het idee. Mijn kunstzinnige scholing heeft amper een jaar geduurd, namelijk aan de kunstacademie St Joost, richting modevormgeving. Ik zie mijzelf dan ook als een autodidact. Van meet af aan werkte ik intuïtief, nauwelijks aangestuurd door artistieke opvattingen van bijvoorbeeld docenten. Hoe zinvol die ook hadden kunnen zijn voor mijn ontwikkeling; ik heb mij wat dat aangaat ook nergens van hoeven bevrijden. Waar ik blij van word is dat mensen spontaan 'teruggeven' dat zij mijn handschrift herkennen. Dat geeft wel aan dat ik dingen doe die echt bij mij passen.

Onderschrift

█ *David Smith is eigenaar van galerie Leslie Smith Amsterdam. Hij begeleidt de introductie van het werk van Marie Cecile Thijs, in het bijzonder bij musea en het geïnteresseerde museumpubliek. Welke perspectieven ziet hij in artistiek en ook in zakelijk opzicht?* David Smith: "Artistiek gezien slaat Marie Cecile Thijs een weg in met interessante mogelijkheden. Van oudsher gelden in de fotografie twee afzonderlijke fasen, namelijk de productie en de na-productie. Daarmee doel ik op het onderscheid dat je kunt maken tussen het camerawerk inclusief styling en de bewerking van de opname, nu op het beeldscherm, voorheen in de donkere kamer. Marie Cecile Thijs maakt dat onderscheid radicaal. Ik heb bijvoorbeeld 'Girl in the Silver Dress' in de collectie die zij maakte op basis van een zilveren jurk uit de tijd van Anna Paulowna (1795-1865). Dit kledingstuk is afkomstig uit de collectie van de Hermitage Sint-Petersburg en is gemaakt van zilverbrokaat. Zij fotografeerde de jurk in Museum Dordrecht bij de opbouw van de expo 'Willem II Kunstkonink'. Vervolgens slaagde zij erin om haar foto daarvan op het scherm volkomen vloeiend te combineren met die van een schaars gekleed model dat zij fotografeerde in haar studio. De argeloze toeschouwer komt niet op het idee dat het meisje die jurk nooit gedragen, misschien zelfs niet eens in het echt gezien heeft. Iets vergelijkbaars doet zij met 17^e eeuwse kragen uit de collectie van het Rijksmuseum die zij digitaal combineert met meisjes en katten. De perfectie van haar werk is van een fascinerende schoonheid. Bovendien herken je haar surrealistische 'handschrift' direct. In de afgelopen jaren heeft zij al laten zien dat zij het vermogen heeft om telkens andere onderwerpen te kiezen die zij in beeld brengt op een manier die typerend voor haar is. Dus als u mij vraagt of ik artistieke perspectieven zie, dan durf ik daar wel iets op in te zetten, ja. Zakelijk gezien vind ik Marie Cecile Thijs een goede aanvulling op mijn galeriecollectie.

Sinds een jaar of twee richten wij onze aandacht ook op fotografie. Onze galerie toont moderne en hedendaagse kunst, naast Aboriginal Art en impressionistisch werk uit de 19^e eeuw. De 19^e eeuwse categorie, in het bijzonder de romantische richting daarin, vormde de basis die mijn Amerikaanse vader Leslie Smith legde vanaf 1969. Hij was geïnteresseerd in bijvoorbeeld Koekkoek, Mesdag en Israëls. Ik heb dat repertoire vanaf 1990 uitgebreid met expressief werk van bijvoorbeeld Van Dongen, Miró en Picasso. Zo kwam ik op hedendaagse kunst en tijdens een wereldreis die ik maakte met mijn echtgenote, tien jaar geleden, raakte ik in de ban van Aboriginal Art. Wij zijn internationaal actief; ik woon in Florida. Toen ik vorig jaar tijdens Art Miami werk van Marie Cecile Thijs exposeerde was de curator van Museum of Photographic Arts San Diego direct geïnteresseerd. Dat vind ik wel een veelbelovend signaal. Haar werk lijkt geschikt om de wereld over te gaan."

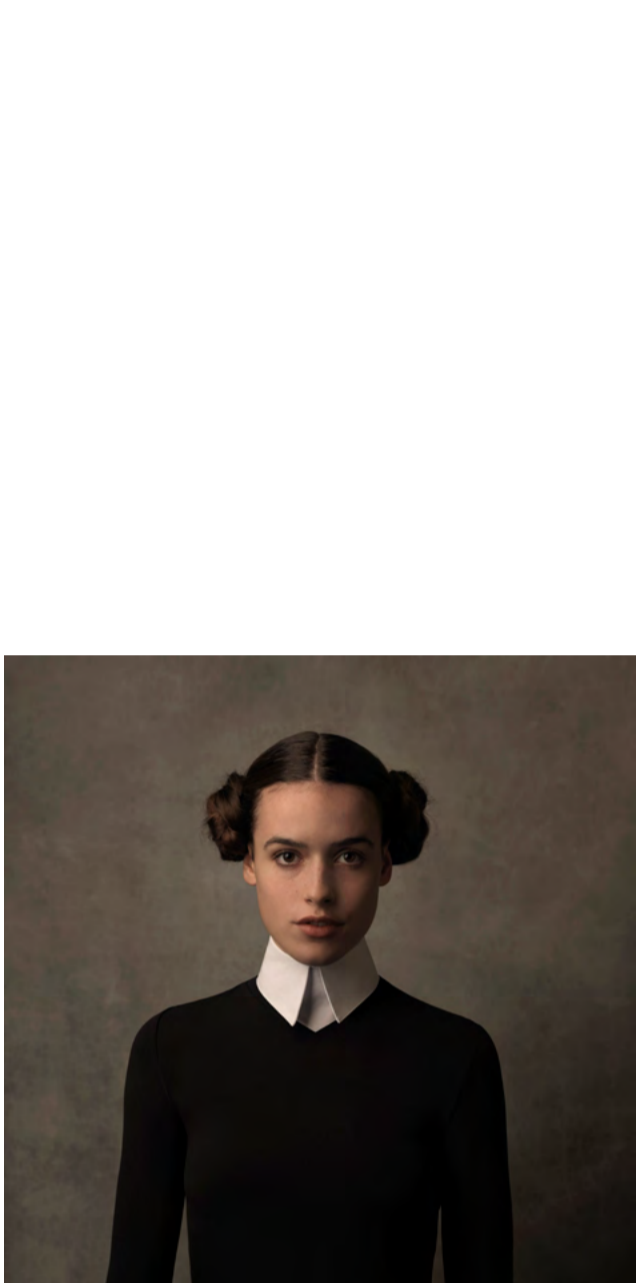
Tot zover David Smith

U was ooit een veelbelovend advocaat met belangstelling voor de rechtelijke macht. Was dat stimulerend om een nieuwe weg in te slaan als fotograaf?

MC Thijs: Als u bedoelt dat mijn werk voor de rechtbank vervelend was om te doen, dan zeg ik nee. Want ik had het daar echt naar mijn zin. Ik heb veel geleerd in de juristerij. Bepaalde manieren van denken en redeneren in dat vak zijn van groot belang bij wat ik zojuist deconstructie noemde. Als jurist moet je vaak dingen uitpluizen en scherp analyseren, anders ga je keihard onderuit in de rechtspraktijk. De schoonheid van een goed opgebouwd juridisch betoog, waarin je rekening houdt met alle mogelijke persoonlijke en maatschappelijke aspecten, is echt prachtig om mee te maken. Daar droeg ik graag aan bij. Die scherpte heb ik net zo intens nodig in mijn atelier. Denk dus maar niet dat ik romantisch een glaasje wijn voor mijzelf inschenken overdag, zoals sommige mensen van kunstenaars menen te weten. Geen sprake van. Ik zet liever een flinke kan water klaar. Het is waar dat mijn overstap naar fotografie tot andere dagelijkse handelingen leidde. Maar mijn intenties werden niet opeens anders, integendeel. Net als in de rechtspraktijk streef ik bij de creatie van een beeld naar schoonheid die ontstaat als je tot het uiterste gaat om lastige kwesties te ontfaalen.

Behalve dat in de advocatuur analytisch vermogen zeer wenselijk, zelfs noodzakelijk is, schuwen beoefenaren van dat vak bepaald niet het conflict. Op welke momenten maakt u als kunstenaar dankbaar gebruik van die grondhouding?

MC Thijs: Volgens mij is het een cliché dat advocaten zo dol zijn op het conflict. Er zijn vele soorten rechtspraktijken. De

Onderschrift

opleiding rechten in Leiden heb ik ervaren als een tamelijk filosofische studie. Dat neem ik op een bepaalde manier ook mee in mijn kunstpraktijk. Altijd kijken naar een andere benadering dan die je wordt voorgeschoteld. Dat is al tamelijk conceptueel. Vervolgens heb ik in zowel Amsterdam als Rotterdam gewerkt als advocaat. In Amsterdam bijvoorbeeld ervoer ik dat het spel van winnen en verliezen wat meer omarmd werd dan in Rotterdam. Hier in Rotterdam zochten advocaten eerder een snelle zakelijke uitweg. Logisch dat in die praktijk bij een geschil wat vaker een schikking getroffen werd.

Hoe ziet het proces eruit dat u met uw model doormaakt? Wat moeten wij ons daarbij voorstellen?

MC Thijs: Met levende modellen is de relatie onontkoombaar, zelfs wenselijk. Dit geldt zowel voor dieren als voor mensen. Een goede relatie tussen het model en mij is essentieel voor het beslissende moment. Ik voel een platonische liefde opwellen voor de kat, de vaas, de bankdirecteur. Is die oprechte liefde manifest, dan is alles mogelijk: een totale herschepping van het personage. Begrijp dit goed: juist een vertrouwelijke relatie met het model is nodig om tot de nodige artistieke afstandelijkheid en analyse te komen. De reële persoonlijkheid van mijn model hoeft er dan niet langer toe te doen. Mijn opgave is het scheppen van een totaal nieuw beeld: in mijn atelier, in mijn camera, op mijn beeldscherm, op mijn fotopapier. Zo bezien is de fotografie van het stilleven niet wezenlijk anders dan van het levende model; ik bedoel dus vanaf de fase waarin ik een nieuw beeld creëer.

█ *Beeldend kunstenaar Klaas Gubbels, bekend vanwege zijn schilderijen, tekeningen en beelden van tafels, stoelen en reusachtige koffiekannen, werd een jaar of vijftien geleden door Marie Cecile Thijs geportretteerd. "Ik weet het nog precies", aldus Gubbels. "Zij was mij komen opzoeken in mijn atelier in Arnhem. De sfeer was een beetje wonderlijk, want ze liet mij gewoon mijn gang gaan en zij deed precies hetzelfde. Ik zag*

